

Efterkontrolrapport 2014

Kontrolrapporten for 2014

Kontrol af Svanemærket og EU-Blomsten

“Her hos Miljømærkning Danmark certificerer og kontrollerer vi de miljømærkede produkter, der er på markedet. En del af vores kontrol er på indholdsstoffer, produktionsprocedurer og meget andet, som indgår i kriterierne for miljømærkerne. Men en lige så vigtig del af kontrollen handler om at sikre, at vi allesammen som private- og professionelle forbrugere kan stole på, at markedsføringen af produkterne ”holder”. På den måde beskytter vi miljømærkernes troværdighed, så vi fortsat kan arbejde for en bæredygtig udvikling”.

Kontrolchef Trine Pedersen; Miljømærkning Danmark

Indhold:

Introduktion

- Hvad er kontrolrapporten
- Opsummering af resultaterne for 2014

Regler og procedurer for kontrolarbejdet

- Hvordan foregår kontrol og overvågning af Svanen og Blomsten?
- Eksempler på overtrædelser
- Kontrol og overvågning i 2014 og tidligere år

Introduktion

Hvad er kontrolrapporten

Miljømærkning Danmark (MMD) udgiver en gang årligt kontrolrapporten, der er en afrapportering af det arbejde der løbende foregår med at kontrollere de to mærker. Opgaven består mere præcist i:

- en kontrol af hvorvidt produkter eller tjenesteydelser med licens overholder de krav, der er fastsat i kriterierne* for den aktuelle produktgruppe
- en overvågning af, hvordan mærkerne anvendes til markedsføring

Den sidstnævnte type kontrol foretager MMD dels af de virksomheder, der har opnået retten (dvs. fået licens) til at anvende et miljømærke og dels af detailhandel og andre forhandleres anvendelse af mærkerne i marketingmaterialer m.v.

Denne rapport beskriver resultaterne af kontrolarbejdet i 2014 set i forhold til resultaterne fra de foregående år og sammenholdt med udviklingen i miljømærkningen generelt.

* Kriterierne for et produktområde er de krav, der skal opfyldes for at kunne få en licens; de er besluttet af det nordiske hhv. det europæiske Miljømærkenævns.

Opsummering af resultaterne for 2014

Miljømærkning Danmark har i de seneste år oplevet en stor vækst i omsætningen af miljømærkede produkter, og der er flere miljømærkede produkter på hylderne end nogensinde. Udviklingen er gået fra 3459 produkter i 2007 til 11.899 produkter ved udgangen af 2014 med et Svane- eller Blomst-mærke på.

Ud af de 250 virksomheder, der havde en dansk miljømærkelicens i 2014, blev 25 kontrolleret – det svarer til 10%. Herudover blev der gennemført kontrol af data for forbrugstal o.l. i forbindelse med udstedelse af fornyede licenser for en lang række virksomheder inden for tjenesteområdet (trykkerier, hoteller og bilvaskehaller). Der er i alt omkring 470 virksomheder, der har miljømærkede produkter på www.ecolabel.dk, men mange af dem har fået licens i et andet land, og kontrolleres der.

Resultater af efterkontrollen

Hos tre licenshavere viste efterkontrollen, at der blev fremstillet produkter, selvom licenserne var udløbet og endnu ikke fornyet iht. de nye kriterier. Kontrol af de pågældende produkter viste, at produkterne opfylder de nye krav. Licenserne for disse produkter er nu bragt i orden.

I efterkontrollen blev der også fundet en række mindre overtrædelser af reglerne. Typiske overtrædelser var:

- at mængden af en råvare var ændret uden, at virksomheden havde søgt om godkendelse af ændringen.
- at en råvare allerede var anvendt i produktionen, før den var godkendt.
- at årsopgørelsen af ressourceforbrug (f.eks. forbrug af kemikalier, papir og energi) for det foregående år manglede.
- at ikke godkendte eller tilladte kemikalier var blevet anvendt – fx af rengøringsfirmaer og vaskerier.

Efterfølgende er alle disse mindre overtrædelser bragt i orden, og forholdene godkendt af MMD. Ingen af disse overtrædelser har været af en karakter, der har ført til inddragelse af en licens eller politianmeldelse.

I 2014 blev der desuden inddraget tre licenser. I alle tre tilfælde skyldtes det manglende betaling af anvendelsesgebyr. Manglende betaling medfører altid inddragelse af licens, og de tre virksomheder, der fik inddraget licensen var ikke en del af den gennemførte efterkontrol.

Resultater af markedsovervågningen

I 2014 var ingen overtrædelse i markedsovervågningen af en så alvorlig karakter, at det medførte politianmeldelse. I 2014 var der i lighed med 2013 og 2012 særlig fokus på rengøringsfirmaer, og der blev fundet 17 overtrædelser, hvor Svanen og/eller Blomsten blev brugt til generel profilering af firmaet, selvom det kun var nogle få af de anvendte rengøringsmidler, der var miljømærkede. For trykkerier og tryksager blev der fundet i alt 11 overtrædelser, hvor hovedparten vedrørte markedsføring med Svanen på trykkeriets hjemmeside efter udløb af licens og inden fornyelse var godkendt. Hovedparten af alle overtrædelserne var relateret til svanemærkede tjenesteydelser.

Regler og procedurer for kontrolarbejdet

Hvordan forgår kontrollen og overvågningen af Blomsten og Svanen?

Miljømærkning Danmarks kontrolopgaver har hjemmel i bekendtgørelsen om administration af det nordiske og europæiske miljømærke

§ 6. Miljømærkning Danmark har til opgave, at.

- 8) kontrollere licens- eller registreringshavers opfyldelse af de gældende kriterier og anvendelsesbetingelser, herunder inddragelse af licens eller registrering til anvendelse af det europæiske og det nordiske miljømærke,
- 9) overvåge og reagere overfor ulovlig anvendelse af det europæiske og det nordiske miljømærke, jf. bekg. 447/2010.

Miljømærkning Danmark udfører forskellige former for kontrolarbejde:

- Kontrol i forbindelse med tildeling af licens
- Løbende kontrol af virksomheders produktion
- Løbende kontrol af brugen af miljømærkerne i markedsføring

Kontrol ved tildeling af licens

Miljømærkning Danmark foretager altid et såkaldt kontrolbesøg, inden virksomheden får sin licens. Formålet med dette besøg er bl.a. at sikre, at virksomheden har en form for kvalitetsstyringssystem. Systemet er med til at sikre, at virksomheden i den daglige drift overholder kravene i det pågældende kriteriesæt.

Løbende kontrol af produktionen

I den løbende årlige opfølgning foretages der stikprøver blandt de virksomheder, der har licens – såkaldt efterkontrol. Omfanget af dette arbejde er på et niveau, der sikrer, at alle virksomheder bliver kontrolleret mindst én gang inden for den periode, deres licens gælder.

Efterkontrollen kan foretages på flere måder:

- MMD aflægger kontrolbesøg på virksomheden
- MMD gennemgår produktionsspecifikationer tilsendt fra virksomheden.
- MMD gennemgår opgørelser for f.eks. virksomhedens ressourceforbrug tilsendt fra virksomheden
- MMD gennemgår på ny virksomhedens rutiner for produktion og kvalitetssikring.
- MMD tester miljømærkede produkter der er indkøbt til formålet; f.eks. for indhold af ikke tilladte stoffer

Markedsovervågning: anvendelsen af mærkerne

Miljømærkning Danmark foretager også en systematisk overvågning af anvendelsen af miljømærkerne på hjemmesider, i reklamematerialer og andre marketingmaterialer. Denne kontrol kaldes for markedsovervågning, og foregår både af licenshavere og forhandlere og stikprøvevis i tilbudsaviser o.l. I det enkelte år kan fokus være på en bestemt branche – eller hos tidligere licenshavere, (for at kontrollere, at disse virksomheder ikke fortsætter med at anvende mærkerne).

Herudover tager Miljømærkning Danmark sig af henvendelser fra virksomheder og privatpersoner, som har mistanke om misbrug af miljømærkerne. (F.eks. hvis der er konstateret parfumeduft i et miljømærket produkt, hvor kriterierne forbyder parfume, eller hvis produkter ikke fremgår af www.ecolabel.dk).

Eksempler på overtrædelser

Efterkontrol

Denne form for kontrol er som oftest en planlagt kontrol, hvor en medarbejder fra Miljømærkning Danmark undersøger om virksomheden og deres produkter/serviceydelse overholder kravene i kriterierne. Som nævnt ovenfor kan dette foregå på en række forskellige måder.

Blandt de typiske overtrædelser af reglerne kan nævnes:

- at producenten har udskiftet råvarer og underleverandører uden/før at dette skift er godkendt af Miljømærkning Danmark. I mange tilfælde lever produktet stadig op til kriterierne for miljømærkning, men der er også eksempler på, at produktet IKKE længere lever op til kriterierne. Sådanne overtrædelser kan opdages ved besøg på virksomheden, kontrol af produktionsspecifikationer eller ved test af produktet.
- at virksomheden har forsømt at foretage den løbende opgørelse over forbruget af kemikalier og råvarer, som krævet i kriterierne.

Markedsovervågning

Denne form for kontrol består som beskrevet ovenfor i at overvåge, om de to mærker anvendes korrekt.

Som typiske overtrædelser kan nævnes:

- anvendelse af miljømærket til anprisning af et produkt, som endnu ikke har fået licens, (men der er ansøgt)
- anvendelse af mærket i forbindelse med andre af virksomhedens produkter, som ikke har licens, eller på produkter, hvor det slet ikke er muligt at få licens
- anvendelse af et miljømærke til generel markedsføring af virksomheden og ikke kun produktet.

Sanktioner kan – alt efter overtrædelsens art – spænde fra en henstilling om at bringe sagen i orden til krav om at aflevere en skriftlig redegørelse og til inddragelse af licens. I de værste tilfælde kan Miljømærkning Danmark foretage en politianmeldelse af virksomheden. Herudover kan virksomheder, der anvender Svanemærket efter licensens udløb få pålagt at betale en økonomisk kompensation, hvis størrelse er relateret til det gebyr virksomheden skulle have betalt. I tilfælde af politianmeldelse kan virksomheden tillige få tildelt en bøde af anklagemyndigheden.

Efterkontrollen 2014 sammenlignet med tidligere

2014 var et licensfornyelsesår for de tre største grupper af tjenester: Trykkerier, hoteller og bilvaskehaller. Fordi disse tjenester skulle fornyes, har Miljømærkning Danmark ikke foretaget en decideret efterkontrol af virksomhedernes årsopgørelser for forbrug af kemikalier, energi, mm. I stedet er virksomhederne blevet kontrolleret for overholdelse af de nye kriterier, hvor årsopgørelser og forbrugsdata indgår som dokumentationskrav. Omfanget af efterkontrollen i 2014 har været på niveau med 2012-13 når arbejdet med kontrol af fornyede tjenestelicenser medregnes. I 2015 vil der igen være fokus på årsopgørelser og forbrugsdata for tjenestelicenser, så det forventes, at antallet af efterkontrollerede virksomheder vil blive på 2012-13-niveauet.

I 2014 har Miljømærkning Danmark haft særligt fokus på kontrol af recepter hos kemisk tekniske producenter, tekstilvaskemidler samt papirprodukter. Konkret har der været tale om følgende:

- sammenligning af godkendte recepter med blanderecepter/produktions-specifikationer primært for kemisk tekniske producenter
- test for optisk hvidt og kontrol af dosering for tekstilvaskemidler
- butikskontrol af hygiejneprodukter, madpapir og tissue (køkkenruller, toiletpapir og servietter)

Efterkontrol hos virksomheder – og udviklingen i forhold til tidligere år:

Der blev i 2014 udført efterkontrol hos 25 virksomheder.

Resultaterne fra 2014 er sammenholdt med tidligere år i nedenstående skema:

Efterkontrol	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antal virksomheder med efterkontrol i alt	101	63	93	113	134	142	163	25 *
Inddragelse af licenser	0	1	0	2	0	2	0	3
Politiangivelser	0	0	0	0	0	0	0	0

*) 2014 var licensfornyelsesår for de store tjenestegrupper (trykkerier, hoteller og bilvaskehaller). Årsopgørelser for forbrugstal o.l. indgår som en del af fornyelsesansøgningerne, hvorfor disse tjenester ikke har indgået i det generelle arbejde med efterkontrol i 2014. Omfanget af efterkontrollen i 2014 været på niveau med 2012-13 når arbejdet med kontrol af fornyede tjenestelicenser medregnes.

Fra og med 2007 er antallet af mærkede varer steget fra 3459 til 11.898. Ca. 470 virksomheder har disse licenser og heraf har de 250 fået deres licens i Danmark, og bliver kontrolleret her. Selvom antallet af produkter og licenser er steget meget, har antallet af licensinddragelser årligt ligget på samme lave niveau. I 2014 fik tre licenshavere inddraget deres licens på grund af manglende betaling af anvendelsesgebyr for miljømærkerne. I forbindelse med licensfornyelsen i 2014 fravalgte enkelte trykkerier Svanemærket.

Test af miljømærkede vaskemidler

I 2014 blev 15 svanemærkede vaskepulvere testet for korrekt dosering (dvs. afmåling af dosering i ml samt vejning af dosering i g). 10 af disse var hvidvaskepulvere, som også blev testet for indhold af optisk hvidt. Formålet med kriterierne for svanemærkning af tekstilvaskemidler og pletfjernere er, blandt andet, at undgå overdosering. Det er derfor vigtigt, at dosering iht. vejledningen på emballagen stemmer med det godkendte og ikke overstiger kravet til maksimal dosering. Ifølge kriterierne må vaskemidler ikke indeholde optisk hvidt, der er stoffer, som kan tilsættes vaskemidlet for at få vasketøjet til at se mere hvidt ud end det egentlig er. Resultatet af testen viste, at alle 15 produkter overholdt krav til dosering og ingen af de 10 hvidvaskemidler indeholdt optisk hvidt.

Butikskontrol af miljømærkede papirprodukter

I 2014 blev der gennemført kontrol af svane- og blomstmærket madpapir, hygiejneprodukter (bleer, ammeindlæg, vatpinde og vatrondeller) og tissueprodukter (køkkenruller, toilet-papir, servietter og papirlommetørklæder) i detailhandlen. Kontrollen omfattede 8 butikskæder og 92 miljømærkede handelsnavne: 11 madpapirer, 24 hygiejneprodukter og 57 tissueprodukter. Det blev tjekket om handelsnavne i butikkerne stemmer med handelsnavne i licensbeviser. Der blev i alt fundet 20 handelsnavne, som ikke stemte overens med licensbeviserne. Dette skyldtes primært, at handelsnavne var blevet ændret, uden der var ansøgt om licensændring, samt at der ikke var ansøgt om udvidelse med nye handelsnavne. Der har ikke været tale om nye råvarer eller ukontrolleret papirmasse. Licenshaverne er kontaktet og de pågældende licenser er blevet opdateret med handelsnavnene.

Markedsovervågningen 2014 sammenlignet med tidligere

Overvågning af produkter/virksomheder

Antallet af sager med forkert brug af miljømærkerne opsummeret pr. produktgruppe/-type:

	Antal
Rengørings-selskaber	17
Trykkerier og tryksager	11
Kosmetik	5
Træpiller/pellets	4
Vaske- og rengøringsmidler	4
Papirprodukter	2
Møbler	2
Produkter til byggeri og huse	1
Vaskerier	1
Bilvaskehaller	1
Batterier	1
Vaskemaskiner	1
Ingen produktgruppe	1

Karakteren af overtrædelserne i 2014 har været meget lig overtrædelserne i de seneste syv-otte år. I lighed med 2013 er der flest tilfælde, hvor Svanen og Blomsten er anvendt i markedsføringen af produkter og tjenester, der ikke har licens til et miljømærke, fx rengøringsfirmaer, som profilerer sig som svanemærkede, men reelt bare anvender miljømærkede rengøringsmidler.

I 2014 er ca. 14% af overtrædelserne relateret til licenshavere, hvilket er godt en halvering i forhold til 2013 (hvor ca. 35% af overtrædelserne var relateret til licenshavere). Årsag til halveringen er, at der er fundet flere rengøringsfirmaer, der ikke har licens, samt trykkerier, hvor Svanen er anvendt efter udløb af licens. Af de i alt 51 overtrædelser vedrører de 44 Svanen, 3 vedrører både Svanen og Blomsten, mens 4 vedrører Blomsten.

De hyppigste overtrædelser er 1) en generel profilering af virksomheden som miljømærket, når virksomheden reelt bare har enkelte miljømærkede produkter, 2) en generel profilering som miljømærket tjeneste, når der blot anvendes miljømærkede produkter i forbindelse med serviceydelsen eller 3) produkter, for hvilke der er søgt licens eller fornyelse, og miljømærket er anvendt før licensen er tildelt eller fornyet. Hovedparten af disse produkter har efterfølgende fået tildelt licens. For alle overtrædelser er fejlene blevet rettet, så reglerne nu er overholdt.

Resultaterne fra 2014 er sammenholdt med tidligere år i nedenstående skema:

Markeds-overvågning	2011	2012	2013	2014
Overtrædelser	36	51	59	51
Politianmeldelse	1	0	1	0

Se love og regler om Svanemærket og EU-Blomsten:

Retningslinjer for markedsføring med Svanen og Blomsten:
<http://www.ecolabel.dk/producenter/markedsfoering/regler/>

Love og regler for miljømærkning:
<http://www.ecolabel.dk/producenter/saadanfaaslicens/loveogregler/>

Her kan du se alle de svanemærkede produkter, der er godkendt til salg i Danmark, samt de blomst-mærkede produkter, der har fået licens i Danmark:
<http://www.ecolabel.dk/produkter>.

Miljømærkning Danmark har ansvaret for det nordiske Svanemærke og EU-Blomsten, som er Danmarks officielle miljømærker. Miljømærkning er en frivillig ordning for virksomheder, hvis produkter lever op til mærkernes krav. Svanen og Blomsten findes i dag på en lang række produkter og serviceydelser, og der kommer hele tiden nye til. Du kan læse meget mere om Svanen og Blomsten på www.ecolabel.dk. Her kan du finde alle de miljømærkede produkter og få gode råd om forbrug, miljø og sundhed i øvrigt. Du kan også besøge os på [facebook.com/Svanemaerket](https://www.facebook.com/Svanemaerket).